

Curació de nens trencats

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Castellbell i el Vilar
Alçada: 325

Coordenades:

Latitud: 41.63124
Longitud: 1.87397
UTM Est (X): 406208
UTM Nord (Y): 4609447

Classificació

Número de fitxa 08053 - 588
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Costumari
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Ja no es practica
Protecció Inexistent
Accés Sense accés
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dc., 17/05/2017 - 02:00

Descripció

Joan Massats (1993) recorda que un dia, quan era un crió, passejant per l'obaga del Puig amb el seu pare, aquest li explicava davant d'un roure esberlat i embolicat amb roba d'infant, que allí hi havien curat un infant espatllat en una nit de Sant Joan. Diu: "era creença força estesa en aquell temps, que curava la

trencadura el passar l'infant entre el tronc d'un roure esberlat". S'ha documentat en diversos pobles i diferents rituals amb la mateixa finalitat, però era important que fos la màgica nit de Sant Joan. Joan Massats continua explicant que podien assirir-hi els padrins de bateig. El padrí o el pare havia de fer un tall a la soca d'un roure, prou gran perquè hi passés l'infant. Mentre tocaven la mitjanit es feia passar tres vegades pel mig de l'arbre esberlat mentre es deia "Trencat us el dono, curat us el torno".

Si l'afectat és un nen, l'ha de donar primer la padrina al padrí i el padrí l'ha de tornar a la padrina sempre dient en donar-lo la primera forma i en pendre'l la segona. Si és nena, ha de ser el padrí qui l'ha de donar primer a la padrina.

També explica que els padrins es podien intercanviar els papers amb dos homes anomenats Pere i Joan, però que s'havien d'intercanviar el nom entre ells. En donar-se l'infant l'un a l'altre havien de dir: "Trencat us el dono Pere; curat us el torno Joan".

Observacions:

Continua explicant variants d'aquesta cerimònia que reproduïm pel seu valor etnogràfic, però que no podem vincular directament amb Castellbell i el Vilar. Dubtem que siguin explicacions complementàries del pare; més aviat pensem que és informació aportada per complementar l'article. Una de les variants fa referència amb els protagonistes que ha de ser un Joan i una Maria. Cal procurar que el tronc estigui disposat de manera que el tall estigui orientat de llevant a ponent; i en començar la cerimònia el primer traspàs ha de ser del costat de llevant al costat de ponent de l'arbre.

Explica els casos que a l'arbre no se li fa res més i en d'altres es deixa la roba de l'infant lligada a l'arbre. El tall és faixat amb la roba i benes de l'infant; com l'arbre que el mateix Massats va veure de petit. De vegades es tapa la ferida amb argila. Normalment s'encomana el destí de l'arbre a la del pacient. Si l'arbre no es moria el nen/nena es curava, com és el cas de Sant Llorenç d'Hortons (Montlló, 2013); però Massats ho explica al revés (?).

Història

Curiosament Pere Frontera, més conegut com Pere del Gall, fou un curandero de reconegut prestigi a Castellbell i el Vilar, sobretot per curar els nens trencats.

Pere Frontera i Ribera (1835 - 1911), era pagès i curandero. Els seus pares eren Josep Frontera, jornaler; i Maria Ribera. Passà la seva joventut com a mosso de pagès; però assolí la fama com a medicinaire, sobretot per una manera especial de curar ossos trencats, així com diverses malalties. La gent l'anomenava el curandero del Vilar.

Aprèn a llegir i escriure de gran. Viatja a Roma per demanar una despesa per poder-se casar amb la seva cunyada, ja que quedà vídua del germa.

Entre 1856 i 1859 treballa en la construcció del ferrocarril de Barcelona a Saragossa

Bibliografia

J.M.Ll [Joan Masats Llover] (1993). Els sortilegis de la nit de Sant Joan; dins El Brogit, 157, juliol - agost de 1993, pp. 18 i 19.

Montlló, Jordi (2013). Curació dels nens trencats; dins Mapa de patrimoni cultural i natural de Sant Llorenç d'Hortons. Diputació de Barcelona.